

Ευριπίδη «Μήδεια»

από το *Company: Collisions*

Μετάφραση: J. Michael Walton. Σκηνοθεσία: Tanushka Marah. Παίζουν: Denise Evans, George Dillon, Clair Raftery, Bronwyn Lim, Maeve Rutten, Tanushka Marah.

ΧΡΕΗ ΠΡΕΠΕΙ να πληρώνονται. Αισθάνομαι ότι μ' αυτό το σημείωμα προσπαθώ να πληρώσω δύο. Το ένα προς τους διοργανωτές του φετινού Φεστιβάλ του Αρχαίου Δράματος, προς την ακούραστη ομάδα ανθρώπων που έκαναν τα θεατρικά άγωνα καλοκαίρια μας να γεμίσουν με παραστάσεις, έτσι που οι αναμνήσεις τους κρατάνε, όπως βλέπετε, ακόμα και μέσα στην καυτή έρημο του Αυγούστου. Οι μεγαλομέτοχοι αυτής της «επιχείρησης» —οι παλιοί ακτιβιστές του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου— ο Χριστάκης Γεωργίου, ο Κώστας Χατζηγεωργίου, ο Νεόφυτος Νεοφύτου, ο Νίκος Σιαφκάλης, επένδυσαν στη διοργάνωση το πάθος τους και τους κόπους τους, οι μέτοχοι της —όσοι επιδιώκουν να μετέχουν ξανά και ξανά στην επαφή μέσω του θεάτρου με το Μεγάλο Λόγο, ειπωμένο με διαφορετικούς τρόπους, γλώσσες και τεχνοτροπίες.

Το δεύτερο χρέος που ζητάει πληρωμή αφορά μια συμμετοχή στο φετινό Φεστιβάλ που η περιγραφή της δεν μπορεί παρά να περιλαμβάνει το επίθετο «διαφορετική» σε επανάληψη. Η ομάδα από το Brighton έφερε την ονομασία *Company: Collisions*. Νιώθω χρωμαμένη μπροστά της όχι επειδή χάλασα τη χρονολογική σειρά των ανταποκρίσεων και προτίμησα να πάρω θέση για τις παραγωγές από την Ελλάδα που συζητιούνταν έντονα, αλλά επειδή αντιλαμβάνομαι πως η «Μήδεια» από την αγγλική ομάδα θα ενταχτεί σε εκείνη τη σειρά παραστάσεων που χρειάζομαι ως σημείο αναφοράς και μέτρο σύγκρισης, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά το θέμα του σκηνικού μινιμαλισμού, της άκρας λιτότητας των σκηνικών μέσων.

Δεν είμαι οπαδός της *arte povera* στο θέατρο και στην τέχνη γενικώς, ίσα-ίσα, πολλές φορές τρελαίνομαι για πηλθωρικά θεατρικά πανηγύρια. Όμως με γοητεύει ιδιαίτερα η έννοια της θεατρικής επάρκειας, μιας λέξης-φόρμουλας που εκφράζει τη σχέση του περιεχομένου και των μέσων έκφρασής του. Αν, λοιπόν, τα μέσα είναι επαρκή για την έκφραση του συγκεκριμένου περιεχομένου, αν τα σημαίνοντα καλύπτουν, χωρίς να περιττεύουν, το σημαινόμενό τους, τότε η καλλιτεχνική πρόταση αποκτά αρμονία και πειστικότητα. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον είναι να εφαρμόζει κανείς την αρχή της επάρκειας στην κρίση των παραστάσεων του αρχαίου δράματος.

Το περιεχόμενο εδώ δεν είναι, βέβαια, ο απέραντος λόγος του δραματικού ποιητή, αλλά το τι λέει ο εκάστοτε σκηνοθέτης και οι συνδημιουργοί του για το έργο του αρχαίου δραματουργού (όπως στη ζωγραφική δεν κρίνουμε τη φύση, αλλά το τοπίο που την απεικονίζει και

ερμηνεύει). Τα μέσα που επιλέγουν οι συντελεστές της παράστασης για την έκφραση του περιεχομένου, μπορεί να είναι εντυπωσιακά, μνημειώδη, μεγαλοπρεπή, ή ελάχιστα, σεμνά, συγκρατημένα, φτάνει να επαρκούν. Χωράει, λοιπόν, μια αρχαία τραγωδία, ένας ευριπίδειος λόγος, μια σύγκρουση πολιτισμών, ελληνικού και βαρβαρικού της Μήδειας, μια αντιπαράθεση φύλων μέσα στα μινιμαλιστικά μέσα που χρησιμοποίησε η *Company: Collision* και η σκηνοθέτης της παράστασης Tanushka Marah;

Γυμνή σκηνή. Ένα κόκκινο πανί έχει ικανότητες να μετατρέπεται σε αίμα, έρωτα, μοίρα, δηλητήριο, μίσος. Δυο δεμένα σε κόμβο στη μέση κομμάτια άσπρο πανί είναι τα παιδιά της Μήδειας και του Ιάσονα, όσοι ήταν στην παράσταση ας διαβεβαιώσουν όσους δεν ήταν, πως με το θάνατο αυτών των κόμβων ανατρίχιασαμε. Ένας χορός από τέσσερα άτομα που όπως το κόκκινο πανί μπορεί και μεταμορφώνεται σε τροφό (Claire Raftery), Γλαύκη (Maeve Rutten), αγγελιαφόρο (Tanushka Marah), κορυφαία (Bronwyn Lim). Ένας άνδρας. Αν τα δεις με τα μάτια της Μήδειας, ένας είναι αρκετός. Επειδή παρά την εντυπωσιακή διαφορετικότητα που έδωσε στα υποκριτικά του σκίτσα ο George Dillon, ο Κρέων, ο Ιάσων, ο Αιγαίος έχουν κοινό παρανομαστή, είναι αναξιόπιστοι, ηθικά ανεπαρκείς και γενικά ελαφρών υπαρχακών βαρών. Ενώ η Μήδεια της Denise Evans ήταν Γυναικά.

Αυτό που κυλούσε στις φλέβες της, κυλούσε και στα γήινα αγγεία, ο ομφάλιος της λώρος με τα σκοτεινά έγκατα δεν ήταν κομμένος. (Κι όμως η θανάσιμη αντιπαράθεση άνδρα-γυναίκας, Ιάσονα-Μήδειας έσβηνε τις στιγμές όταν αυτοί αγκαλιάζονταν σμίγοντας τα ξυρισμένα τους κεφάλια σαν δυο δίδυμα αδέρφια). Παρά τη χθονικότητά της η Μήδεια της Denise Evans ήταν σύγχρονη, ευφυής, σαρκαστική, επιθετική. Πονούσε μεταδοτικά. Ήταν στο κέντρο μιας ομαδικής δουλειάς, που πρέπει να είναι το *credo* του θιάσου. Όλοι επένδυναν την υποκριτική τους ύπαρξη στη σκηνή, τη φωνή, την κίνησή τους και εισέπρατταν από την ενέργεια που πύκνωνε στην παράσταση σαν εκείνο το κόκκινο πανί.

Τα χορικά στα αρχαία ελληνικά ήταν πιο χρήσιμα για τους ηθοποιούς στο πλαίσιο της ομαδικής τελετουργίας παρά για μας. Προσωπικά ένιωσα περισσότερη ταύτιση με το εύγλωττο, αποτελεσματικό κείμενο της μετάφρασης του J. Michael Walton.

Γι' αυτά που ήθελε να πει η παράσταση για τη «Μήδεια» του Ευριπίδη, τα απέρριπτα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν, ήταν απόλυτα επαρκή.